

→ plavky a šperky potažené narezlou vrstvou.

Hlavním městem Dachly je Mút. Slábnoucí paprsky zapadajícího slunce mizí v úzkých uličkách tvořených domky z nepálených cihel. Ulice starého města, to je jen ušlapaná červená hlína. Vzduch protíná hlas muezzina z místní mešity. Přes náměstíčko do ní spěchájí rolníci v širokých slamácích, v Dachle je nosí skoro všichni muži, šijí se z palmových listů.

Stará čtvrť okupuje strmý svah kopce. Zpočátku to vypadá, že kromě libovolně se toulajících stádeček koz neobývá chudé příbytky nikdo. Lidskou přítomnost prozrazují jen talíře satelitů, které nesmí chybět ani na tom nejubožejším domku. Až když se ozve nezvyklý zvuk, objeví se hlouček ušmudlaných dětí vykukujících zpoza rohů. Pomalu si přicházejí na návštěvníky sáhnout. Najednou se objevují ve všech dveřích i jejich matky, zahalené od hlavy k patě, s dalšími umolousanými ratoletmi v náručí. A zvědavě si prohlízejí „vetřelce“.

Z vrcholu kopce, na kterém se stará čtvrť rozkládá, se otevírá fascinující výhled na hliněné město. Na první pohled nepřehlednou zmeř slepovaných domků oživují čtverečky modrých okenic na nezasklených oknech. Je slyšet pokřikování rolníků vracejících se z pole a hlasité hýkání oslů. Modlitba skončila, muži si před domky vynášejí židle, zapalují vodní dýmky a mezi pokuřováním spokojeně klábosí se sousedy. Tma alespoň na pár hodin odmává okolní poušť mimo zorné pole, celá oáza odpočívá v chladnoucím vzduchu a nabírá sílu do dalšího dne s žhnoucím sluncem a všudypřítomným pískem.

Skalní hroby

„Když vy chcete fotit, vy máte jen dvě fotky. To tady moc vzácné, fotky zničit to,“ pokouší se snědý hlídač vysvětlit, jaké je to štěstí, že pustil cizince dovnitř a zároveň tím obhájuje výši bakšíše, který dostal od průvodce. Tady v poušti pár ki-

FOTO: BOHUSLAV DVOŘÁK

lometrů od Dachly se tyčí kopec úctyhodných rozměrů obehnaný ostnatým drátem. Al-Muzauwaqa. Z dálky trochu připomíná ementál, protože je prošípovaný stovkami tmavých děr, hrobů. Oficiálně není pro turisty přítomný, neboť vláda nemá prostředky na potřebnou konzervaci a návštěvníci by svým dechem porušili křehké klima hrobů, které udržuje mumie v zachovalém stavu. Hroby nejsou nijak uzavřeny, jde opravdu jen o prohlubně vytesané ve skále. V každé z nich leží těsně vedle sebe vždy několik vysušených mumii. Na dohled od al-Muzauwaqa se nachází podobný kopec, kde jsou pro změnu vytesané hrobky pro domácí zvířata a speciálně pro kočky, kterých si staří Egypťané velmi vážili.

Středověký al-Qasr

Jen kousek od skalních hrobů a poblíž Dachly leží půvabné středověké městečko al-Qasr. Mezitím se ale už slunce vyhouplo přímo nad hlavy a nemilosrdně praží. Zatímco na otevřeném prostoru je žár k nepřžití, v al-Qasru panuje příjemné klima. Město bylo vybudováno tak, aby zdejší obyvatelé byli co nejlépe chráněni před sluncem a písečnými bouřkami. Vysoké domy z nepálených cihel jsou sdružené do extrémně úzkých uliček, do kterých ostré sluneční paprsky nedosvítí. Okénka jsou úzká a dají se v případě potřeby neprodyšně uzavřít okenicemi. Přesto, když začne vát chamsín, suchý prашný vítr z pouště, který přichází v období od března do dubna a trvá padesát dnů (odtud také získal své jméno, chamsín znamená v arabštině padesát), žádné okenice nemají šanci. Vytrvalý chamsín pohřbí pod nánosy písku všechny domy, ale místní to moc netrápí. „Prostě ho potom z domů vymeteme,“ krčí rameny průvodce.

Části ulic jsou přepažené jakýmisi nadchody, ale i v nich jsou proráženy důmyslné větrací šachty, takže člověku toužícímu po osvěžení stačí postavit se pod ně a nechat se ovívat

proudícím vzduchem. Na každém konci ulice jsou těžké pobité dveře, které se dají v případě potřeby a na noc zavřít, takže nikdo cizí nemá do rodinného teritoria přístup. Takové opatření bylo výhodné zvláště v minulosti, kdy oázy často čelily nájezdům lupičů. Teď v al-Qasru žije asi sedm set lidí a většina se živí buďto zemědělstvím, nebo ještě spíše řemeslnou výrobou.

Zdejší rohože a košíky z palmových listů jsou vyhlášené po celém Egyptě a umění jejich výroby se předává z generace na generaci. Velmi dobře jdou na odbyt i hliněné nádoby tyklovitého tvaru s nepatrným otvorem v horní části. Ty slouží k uchovávání vody a malý otvor zabraňuje odpařování teploty. Nádoby se dřív věšely nad dveře domů a místní vyznávali filozofii, podle které kdokoli přichází z pouště má právo napít se dřív, než vůbec řekne, proč přichází. K al-Qasru už sice žíznlivé karavany nesměřují, ale nádoby s vodou pověšené nad dveřmi tu uvidíte stále.

Nekonečný boj s pouští

Existují různé pohledy, jak lze na al-Qasr a další města v saharských oázách nazírat. Můžete je vnímat jako exotický skanzen. Můžete vrtět hlavou nad otřesnými podmínkami a hygienou, ve které zdejší obyvatelé přezívají. A nebo se můžete nechat fascinovat neuvěřitelnou odvahou a silou, kterou oázy čelí dotírajícímu slunci a smrtelné poušti. Když si uvědomíte, že každý kousek země pracně urvaný pouští totiž musí být obehnan palmovým plotem, aby ho písek nepohltil. Když zjistíte, jak vzácná je tady voda a kolik úsilí stojí dostat ji z hlubin země na povrch. Když jste svědkem stěhování beduínských vesnic, které vytlačují pohyblivé se duny. Teprve potom můžete alespoň částečně docenit odvalu a nezdolnost zdejších lidí, kteří sice Saharu milují, ale zároveň s ní každý den bojují o ty nejzákladnější věci. ●

BOHUSLAV DVOŘÁK